

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI

2022 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Eylül 2023

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	12
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	13
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	13
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	14
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	16
7.	DENETİM BULGULARI.....	16
8.	EKLER.....	22

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2022 Dışışleri Bakanlığı Bütçe Ödenegi	7
Tablo 2: Dışışleri Bakanlığı Ekonomik Ayrıma Göre Ödenek Durumu ve Bütçe Giderler	8
Tablo 3: Dışışleri Bakanlığı Faaliyet Sonuçları	8
Tablo 4: Dışışleri Bakanlığı Özel Nitelikli Faaliyetlerin Yürütülmesi İçin Özel Hesaba Aktarılan Ödenek ve Harcama	9
Tablo 5: Dışışleri Bakanlığı Özel Gelir Karşılığı Ödenek Kaydedilen Ve Harcanan Tutarlar	10
Tablo 6: Dışışleri Bakanlığı Konvertibl Olmayan Konsolosluk Gelirlerinden Gelir /Ödenek Kayıtları ve Kullanımlar.....	11

KISALTMALAR

CK	Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi
İDKK	İç Denetim Koordinasyon Kurulu
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SUT	Sağlık Uygulama Tebliği
TL	Türk Lirası
TÜRKAK	Türk Akreditasyon Kurumu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İcmal Cetvelinin Yasal Süresi İçerisinde Sayıştay'a Verilememesi ve Taşınır İşlemlerine İlişkin Muhasebe Kayıtlarında Dönemsellik Kavramına Uyulmaması
2. Yurt Dışına Gönderilen Avans ve Krediler ile Bunların Mahsuplarının Muhasebe Kayıtlarında Yönetmelikte Belirtilen Kurların Kullanılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Mevzuat

Kurumun kuruluş kanunu 12 Ağustos 2010 tarihinde yürürlüğe giren 6004 sayılı "Dışişleri Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun" iken; 24 Haziran 2018 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin yürürlüğe girmesiyle beraber 9 Temmuz 2018 Tarih ve 30473 Sayılı Resmi Gazetenin 3'üncü Mükerrer sayısında yayımlanan 703 sayılı "Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" ile mevcut durumu düzenlenmiştir. 10.07.2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Dışişleri Bakanlığının kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin esaslar düzenlenmiş 10.01.2019 tarih ve 30651 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlık Teşkilat yapısına ilişkin bazı değişiklikler yapılmıştır.

- 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

10.07.2018 tarihinden sonra 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 510-519 numaralı maddelerinde, kamu kurum ve kuruluşlarının yurt dışı teşkilatının kurulması, görevleri, yetkileri, dış temsilciliklerdeki memur ve diğer görevliler, yurt dışı görevlere atanacaklarda aranacak nitelikler, yurt dışı teşkilatı arasındaki ilişkiler, protokol ile yurt dışı teşkilatı ile merkez arasındaki yazışmalara ilişkin esaslar ile Dışişleri Bakanlığına bağlı bulunan misyonların kuruluş, görev ve yetkileri düzenlemektedir.

- 3 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi

Üst kademe kamu yöneticileri ile ilgili usul ve esaslar ile kamu kurum ve kuruluşlarında atama usul ve esasları 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri İle Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir.

Görevler

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 128'inci maddesine göre Dışişleri Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasının tespiti için hazırlık çalışmaları yapmak ve tekliflerde bulunmak, Cumhurbaşkanı tarafından tayin ve tespit edilen hedef ve esaslara göre dış politikayı uygulamak ve koordine etmek,

b) Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Cumhurbaşkanını yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlar nezdinde yetkili makam olarak temsil etmek, yabancı devletler ve uluslararası kuruluşlarla temas ve müzakereleri ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliğinde bulunmak suretiyle yürütmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin dış ilişkilerini tüm boyutlarıyla ve ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak suretiyle tesis etmek, yürütmek, yönlendirmek, geliştirmek ve ülkenin çıkarlarını korumak,

c) Devlet organlarının uluslararası temaslarının yürütülmesinde bu organlara yardımcı olmak,

ç) 5/5/1969 tarihli ve 1173 sayılı Milletlerarası Münasebetlerin Yürütülmesi ve Koordinasyonu Hakkında Kanun çerçevesinde, diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca dış politika ile bağlantılı olarak yurt dışında yürütülen faaliyetlerin Cumhurbaşkanınca saptanan dış politikaya uygunluğunu gözetmek, bu faaliyetleri koordine etmek ve bunlara katılım sağlamak,

d) Cumhurbaşkanını dış dünyadaki gelişmeler ve değişen şartlar konusunda bilgilendirmek,

e) Türkiye Cumhuriyeti hakkında yurt dışında bilgilendirici faaliyetler yürütmek,

f) Yurt dışında yaşayan vatandaşların hak ve menfaatlerini korumak ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik çalışmalar yürütmek, ülke dışındaki vatandaşlara ve Türkiye Cumhuriyeti uyrukluğunu taşıyan tüzel kişilere destek, yardım ve konsolosluk himayesi sağlamak,

g) Milletlerarası Andlaşmalara ilişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi çerçevesinde, diğer devletlerle ve uluslararası kuruluşlarla akdedilen andlaşmalara ilişkin temas, müzakere, yetki belgesi, imza, onay ve tescil süreçlerini ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içinde yürütmek, bu andlaşmaları veya tescil edilmiş kopyalarını muhafaza etmek ve sicillerini tutmak, andlaşma taslaklarının mevzuata uygunluğunu incelemek ve görüş bildirmek,

ğ) Uluslararası hukukun ve uluslararası hukuk içtihadının gelişimine yönelik süreçleri takip etmek ve bu süreçlere iştirak etmek,

h) Türkiye Cumhuriyeti'nin tarafı olduğu siyasi nitelikli uluslararası davaları ve Adalet Bakanlığı ile iş birliği yapmak suretiyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesindeki davaları ikame ve takip etmek,

ı) Türkiye Cumhuriyeti'ni temsil yetkisine sahip olarak Cumhurbaşkanı kararı ile belli bir geçici görevle görevlendirilen temsilciler ve temsil heyetlerine Türkiye Cumhuriyeti'ni bağlayan hususlarda Cumhurbaşkanının talimatlarını iletmek, bu temsilci ve temsil heyetlerinin ihtisasa dair hususlarda ihtiyaç duyacakları talimatları ilgili bakanlıklar ile istişare suretiyle tespit edip onlara iletmek, heyetlerin başkanları diğer bakanlıklardan ise bu heyetlerde temsilci bulundurmak,

i) Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yurt dışı teşkilatı kurulması ve dış temsilcilik açılması konusunda görüş bildirmek,

j) Mali, iktisadi ve diğer teknik konularda ilgili kurum ve kuruluşlarca yürütülmesi gereken veya statülerinde, üyelerinin ve ortaklarının belirli bakanlık veya merci vasıtasıyla işlem yapacağı belirtilen uluslararası kuruluşlarla yürütülen dış temas ve müzakerelerin dış politikaya uygun olarak yürütülmesini gözetmek, gerekirse bunlara katılmak,

k) Diplomasi ve konsolosluk ilişkilerinin yürütülmesi ile bağlantılı olarak uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan iş ve görevleri yerine getirmek,

l) Uluslararası kuruluşlarla iş birliğini geliştirmek,

m) 1173 sayılı Kanun çerçevesinde ve Cumhurbaşkanının politikaları doğrultusunda Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine hazırlanmasına yönelik yapılacak çalışmaların yönlendirilmesi, izlenmesi ve koordinasyonu ile üyelik sonrası çalışmaların koordinasyonunu yürütmek,

n) Kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle verilen diğer görevler.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Teşkilat Yapısı

Dışişleri Bakanlığı, 1 sayılı "Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 129' uncu maddesi ile merkez ve yurtdışı teşkilatı şeklinde yapılandırılmıştır.

A) Merkez Teşkilatı:

- a) İkili Siyasi İşler Genel Müdürlükleri,
- b) Uluslararası Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü,
- c) Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlükleri,
- ç) Küresel ve İnsani Konular Genel Müdürlüğü,
- d) Dış Politika, Analiz ve Eşgüdüm Genel Müdürlüğü,
- e) Çok Taraflı Ekonomik İşler Genel Müdürlüğü,
- f) İkili Ekonomik İşler Genel Müdürlükleri,
- g) Uluslararası Hukuk Genel Müdürlüğü,
- ğ) Andlaşmalar Genel Müdürlüğü,
- h) Konsolosluk İşleri Genel Müdürlükleri,
- ı) Araştırma ve Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü,
- i) Enformasyon Genel Müdürlüğü,
- j) Yurtdışı Tanıtım ve Kültürel İşler Genel Müdürlüğü,
- k) Protokol Genel Müdürlüğü,
- l) Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- m) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- n) Personel Genel Müdürlüğü
- o) Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü
- ö) Dış Politika Danışma Kurulu Başkanlığı,
- p) Teftiş Kurulu Başkanlığı,
- r) Strateji Geliştirme Başkanlığı,
- s) Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanlığı,
- ş) Diplomasi Akademisi Başkanlığı,

t) Diplomatik Arşiv Dairesi Başkanlığı,

u) Tercüme Dairesi Başkanlığı,

ü) Özel Kalem Müdürlüğü

olmak üzere toplam 39 hizmet birimi bulunmaktadır. Bunlardan İkili Siyasi İşler Genel Müdürlükleri 10 adet, Çok Taraflı Siyasi İşler Genel Müdürlükleri 3 adet, İkili Ekonomik İşler Genel Müdürlükleri 2 adet, Konsolosluk İşleri Genel Müdürlükleri 2 adet genel müdürlükten oluşmaktadır. Bu genel müdürlüklerin sorumlu oldukları görev alanları, genel müdürlükler için Kararname'de belirtilen görevler itibarıyla Bakan onayı ile belirlenmektedir.

Yurt içinde, dış ilişkilerin yürütülmesi açısından önem ve gereklilik taşıyan yerlerde Bakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile toplam sayıları yediyi geçmemek üzere irtibat bürosu açılabilir. Mevcut halde Kurumun İstanbul, Edirne, İzmir, Antalya, Gaziantep Hatay ve Diyarbakır'da olmak üzere toplam yedi adet irtibat bürosu bulunmaktadır.

B) Yurt dışı Teşkilatı:

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 159'uncu maddesine göre Bakanlığın yurtdışı teşkilatı; büyükelçilikler, daimî temsilcilikler, başkonsolosluklar, büyükelçilik konsolosluk şubeleri ile fahri başkonsolosluk ve fahri konsolosluklardan oluşmaktadır. İhtiyaç halinde, elçilik, konsolosluk, irtibat ofisi, büyükelçilik bürosu, başkonsolosluk bürosu, muavin konsolosluk ve konsolosluk ajanlığı ile diplomatik temsil ve konsolosluk hizmeti amaçlı benzer temsilcilikler, Bakanlığın teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile kurulabilmektedir.

Dışişleri Bakanlığında Bakan ve 3 Bakan Yardımcısı bulunmaktadır. Bakan kendisine doğrudan bağlı hizmet birimleri bakımından, bakan yardımcıları da kendilerine bağlı hizmet birimleri bakımından bakanlık en üst yöneticisi durumundadır. 3 sayılı Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca, Büyükelçiler, Daimî Temsilci/Delegeler ile Bakanlık Genel Müdürlerinin görev süresi, atandıkları tarihte görevde bulunan Cumhurbaşkanının görev süresini geçemez. Cumhurbaşkanının görevi sona erdiğinde, bunların görevi de sona erer. Ancak bunlar, yerlerine atama yapılmıncaya kadar görevlerine devam eder. Görev süreleri sona erenler, yeniden atanabilir. Bunlar, görev süreleri sona ermeden de Cumhurbaşkanınca görevden alınabilir.

31.12.2022 tarihi itibarıyla kurumun yurt dışında 258 dış temsilciliği bulunmaktadır. Dış temsilciliklerin 146'sı Büyükelçilik, 13'ü Daimî Temsilcilik, 96'sı Başkonsolosluk, 1'i Ticaret Ofisi ve 1'i Konsolosluk Ajanlığıdır.

Bakanlığın Bağlı ve İlgili Kuruluşları: 4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Avrupa Birliği Başkanlığı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) bağlı kuruluşu, 50 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile de (CK 4'de değişiklik yapan) Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) Dışişleri Bakanlığının ilgili kuruluşu haline getirilmiştir. Avrupa Birliği Başkanlığı, Bakan tarafından görevlendirilen Bakan Yardımcısınca yürütülmektedir.

İnsan Kaynakları

Bakanlığın insan kaynakları; Meslek Memurları, Konsolosluk ve İhtisas Memurları, Danışmanlar, Uzman Müşavirler, Hukuk Müşavirleri, Uzman ve Uzman Yardımcıları, Merkez Memurları, Mali Hizmetler Uzmanları ve Mali Hizmetler Uzman Yardımcıları, sözleşmeli personel, koruma görevlileri ile işçilerden oluşmaktadır.

Bakanlığın merkez teşkilatında; Müşavir, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Başkan, Müfettiş, Daire Başkanı, Şube Müdürü, İç Denetçi vb. unvanlar kullanılmaktadır. Bakanlık bünyesinden hizmet birimlerinin başına atanacaklar ile Elçi-Genel Müdür Yardımcıları 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde belirtilen birinci unvan grubundaki meslek memurları arasından atanmaktadır.

Bakanlığın yurt dışı teşkilatında ise;

- a) Büyükelçi,
- b) Daimî Temsilci,
- c) Özel Temsilci,
- ç) Maslahatgüzar ve Geçici Maslahatgüzar
- d) Elçi-Müsteşar, Elçi-Daimî Temsilci Yardımcısı ve Daimî Temsilci Yardımcısı,
- e) Birinci sınıf Başkonsolos ve Başkonsolos unvanları kullanılmaktadır .

Ayrıca, meslek memurları ile konsolosluk ve ihtisas memurlarınca diplomatik temsilciliklerde birinci Müsteşar, Müsteşar, Başkâtip, İkinci Kâtip, Üçüncü Kâtip ve Ataşe; konsolosluk temsilciliklerinde Başkonsolos Yardımcısı, Konsolos, Muavin Konsolos ve Ataşe

kullanılabilecek diğer unvanlar olarak yer almaktadır.

Kurum verilerine göre 31.12.2022 tarihi itibarıyla Bakanlığın merkez ve yurtdışı teşkilatında toplam 7.040 çalışanı bulunmaktadır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi 3.531 memur, 3.184 sözleşmeli personel, (56 merkezde, 3.128 yurtdışında) 308 sürekli işçi ve 17 geçici işçi görev yapmaktadır.

1.3. Mali Yapı

Bütçe

Dışişleri Bakanlığı 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli I sayılı cetvelde yer alan genel bütçeli idareler arasında yer almaktadır. Kurum faaliyetlerini Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile verilen ödeneklerle gerçekleştirmektedir.

Kuruma 7344 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile toplam 7.487.450.000.- TL ödenek tahsis edilmiş olup bu tutar genel bütçeli idarelere (I sayılı cetvel) tahsis edilen ödeneğin yaklaşık %0,35'ine (7.487.450.000/2.140.494.900.000) tekabül etmektedir.

Tablo 1: 2022 Dışişleri Bakanlığı Bütçe Ödeneği

	(TL)
Personel Giderleri	3.272.687.000
Sosyal Güvenlik Devlet Primi Giderleri	227.403.000
Mal Ve Hizmet Alım Giderleri	1.015.803.000
Faiz Giderleri	-
Cari Transferler	2.555.868.000
Sermaye Giderleri	414.903.000
Sermaye Transferleri	-
Borç Verme	786.000
Yedek Ödenek	-
TOPLAM	7.487.450.000

Bütçe Kanunu'na istinaden gerçekleştirilen ödenek işlemleri sonucunda kurumun 2022 yılı toplam bütçe ödeneği 10.942.311.761 TL olmuştur. Bu ödeneğin yaklaşık % 99,95'ine tekabül eden 10.936.724.968 TL yılsonu itibarıyla harcanmıştır.

Tablo 2: Dışişleri Bakanlığı Ekonomik Ayrıma Göre Ödenek Durumu ve Bütçe Giderler

		Toplam Bütçe Ödenegi	Gönderilen Ödenek	Bütçe Gideri	TBÖ Göre Gerçekleşme oranı (%)
(TL)					
01	Personel Giderleri	4.779.679.843	4.997.116.879	4.997.116.879	104,55
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	344.763.215	341.258.556	341.258.556	98,98
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.108.468.306	1.996.316.656	1.996.316.656	94,68
04	Faiz Giderleri	-	-	-	-
05	Cari Transferler	3.212.993.270	3.207.439.225	3.207.439.225	99,83
06	Sermaye Giderleri	494.817.184	393.256.122	393.256.122	79,48
07	Sermaye Transferleri	-	-	-	-
08	Borç Verme	1.589.943	1.337.530	1.337.530	84,12
09	Yedek Ödenekler	-	-	-	-
	TOPLAM	10.942.311.761	10.936.724.968	10.936.724.968	99,95

Dışişleri Bakanlığının 2022 yılı Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre net gelirler toplamı 4.536.796.598,67 TL; giderler toplamı ise 13.358.068.455,54 TL'dir. 2022 yılı olumsuz faaliyet sonucu 8.821.271.856,87 TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 3: Dışişleri Bakanlığı Faaliyet Sonuçları

(TL)				
Giderler (A)	Gelirler (B)	İndirim, İade ve İskontolar (C)	Net Gelir (D=B-C)	Faaliyet Sonucu (D-A)
13.358.068.455,54	4.537.853.619,35	1.057.020,68	4.536.796.598,67	8.821.271.856,87

Özel Hesap

7344 sayılı 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na ekli (E) işaretli cetvelin 9'uncu maddesinin (a) bendinde;

“9- a) Dışişleri Bakanlığının gerçekleşmesi önceden öngörüleemeyen ve hazırlık için yeterli süresi bulunmayan uluslararası toplantıların giderlerinin karşılanması amacıyla

13-11.2-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek, yurtdışında açılacak yeni temsilciliklerinin kuruluş aşamasındaki ve daha önceden açılmış ancak mücbir sebeplerle tahliye edilmiş temsilciliklerinin yeniden faaliyete geçirilmesi aşamasındaki ivedi giderlerinin karşılanması amacıyla

13-11.4-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek, Kıbrıs konusunda Bakanlık ve Lefkoşa Büyükelçiliğince yürütülecek çeşitli faaliyetler için

13-11.36-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek ile yurtdışında yürütülecek tanıtım

faaliyetleri için

12-11.43-01-05.06 tertibinde yer alan ödenek Dışişleri Bakanlığı bütçesine gider kaydedilmek suretiyle özel hesaba aktarılarak kullanılır. Aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığınca belirlenir.

Aktarılan bu tutarların harcanması, muhasebeleştirilmesi ve denetlenmesine ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığının görüşü üzerine Dışişleri Bakanlığınca belirlenir.

denilmektedir.

Bakanlığın bu kapsamda Özel Hesabı bulunmakta olup bu hesaba ilişkin faaliyetler Kamu İdarelerine Ait Özel Hesaplara İlişkin İşlemlerin Muhasebeleştirilmesine Dair Yönetmelik ile Özel Nitelikli Faaliyetlerin Yürütülmesi Amacıyla Dışişleri Bakanlığı Bütçesinde Tefrik Edilen Ödeneklerin Özel Hesaba Aktarılarak Harcanması, Muhasebeleştirilmesi ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar kapsamında yürütülmektedir.

Söz konusu özel nitelikli faaliyetlerin yürütülmesi amacıyla Dışişleri Bakanlığı bütçesinde tefrik edilen ödeneklerden özel hesaba döviz hesabı devirleri dahil 2021 yılından 2.315.327,46 TL devredilmiş, 2022 yılında 67.868.145,52 TL ödenek aktarılarak 70.183.472,98 TL'ye ulaşmıştır. Bu tutardan 17.434.923,82 TL yıl içinde harcanmış, 52.748.549,16 TL ise 2023 yılına devredilmiştir.

Tablo 4: Dışişleri Bakanlığı Özel Nitelikli Faaliyetlerin Yürütülmesi İçin Özel Hesaba Aktarılan Ödenek ve Harcama

31.12.2022 Tarihi İtibariyle (TL)							
Tertip No	2021' den Devir	2022 Ödenegi	Toplam	Harcama	2023'ye Devir	Genel Bütçeye devir	Açıklama
13.68.175.169-11.4-01-05.06	846.554,58	8.178.550,23	9.025.104,81	6.952.014,50	2.073.090,31		
12.69.178.17607-11.43-01-05.06	538.587,06	54.003.951,05	54.542.538,11	4.889.265,47	49.653.272,64		
13.67.171.17606-11.36-01-05.06	930.185,82	5.685.644,24	6.615.830,06	5.593.643,85	1.022.186,21		
Toplam	2.315.327,46	67.868.145,52	70.183.472,98	17.434.923,82	52.748.549,16		TL ve Döviz Toplam Devri

13.67.171.17606-11.36-01-05.06		65.481,98		Döviz Hesabı Devri
		52.748.549,16		TL Hesabı Devri

Özel Gelir

18.01.2019 tarih ve 30659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7161 sayılı Kanun'un 55'inci maddesi ile 6004 sayılı Kanun'a ek madde 1 eklenmiş olup söz konusu maddede;

“Dışişleri Bakanlığı tarafından gerekli görülen durumlarda ve belirlenen ülkelerde, vize başvurularında azami üç yıl geçerli sözleşmelerle ve vize aracılık hizmet bedelinin %20'sinin genel bütçeye aktarılması kaydıyla, vize aracılık hizmeti sunacak kuruluşlar/firmalar Bakan onayıyla görevlendirilebilir. Buna ilişkin işlemlerde 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz. Buna ilişkin usul ve esaslar Dışişleri Bakanlığı tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir. Alınacak payın genel bütçeye özel gelir olarak kaydedilmesine ve bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine özel ödenek yazılmasına Cumhurbaşkanı yetkilidir.” denilmektedir.

Kanun'da belirtilen “Vize Aracılık Hizmeti Alınmasına İlişkin Yönetmelik” ise 30.04.2019 ve 30760 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

Bu kapsamda, yurtdışında yetkili aracı kurumlarca vize başvuru hizmet bedelinin yüzde yirmisi konsolosluk hasılat hesabına yatırılarak genel bütçenin (B) işaretli cetveline özel gelir olarak toplam 529.355.144,11 TL kayıt yapılmıştır. Bu tutar karşılığı 198.000.000, 00 TL ödenek olarak kaydedilmiş olup 2021'den devirle birlikte toplam ödenek 242.389.555,36 TL olmuştur. Bunun 178.643.745, 34 TL'si yıl içinde harcanarak geriye kalan 63.745.810, 02 TL ise 2023 yılına devredilmiştir.

Tablo 5: Dışişleri Bakanlığı Özel Gelir Karşılığı Ödenek Kaydedilen Ve Harcanan Tutarlar

31.12.2022 Tarihi İtibariyle (TL)						
2022 Yılı Özel Gelir Olarak Kaydedilen Tutar	Bütçe Tertibi	2021'den devir	2022 yılı Özel Gelirden Ödenek Kaydedilen Tutar	Toplam	Yıl İçi Harcama	2023 Yılına Devir
	13.68.175.169-0011.0060-06-03.02	8.943.275,48	64.000.000,00	72.943.275,48	63.465.573,75	9.477.701,73
529.355.144,11	13.68.175.169-0011.0060-6-03.4.10	0	500.000,00	500.000,00	0	500.000,00

	13.68.175.169-0011.0060-6-03.4.30	938.675,62	3.500.000,00	4.438.675,62	1.985.640,69	2.453.034,93
	13.68.175.169-0011.0060-6-03.5	7.761.355,27	60.000.000,00	67.761.355,27	45.971.699,78	21.789.655,49
	13.68.175.169-0011.0060-6-03.6	2.216.837,02	30.000.000,00	32.216.837,02	26.919..806,02	5.297.031,00
	13.68.175.169-0011.0060-6-03.7	2.431.936,10	20.000.000	22.431.936,10	20.707.458,30	1.724.477,80
	13.68.175.169-0011.0060-6-03.8	3.804.331,26	0	3.804.331,26	3.709.631,65	94.699,61
	13.68.175.169-0011.0060-6-03.5	952.345,90	20.000.000,00	20.952.345,90	15.883.935,15	5.068.410,75
	13.68.175.169-0011.0060-6-06.5	17.340.798,71	0	17.340.798,71	0	17.340.798,71
Toplam		44.389.555,36	198.000.000,00	242.389.555,36	178.643.745,34	63.745.810,02

Konvertibl Olmayan Konsolosluk Gelirlerinden Ödenek ve Gelir Kaydı

5217 sayılı Özel Gelir ve Özel Ödeneklerin Düzenlenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 26'ncı maddesinde, “Konvertibl olmayan konsolosluk gelirlerinden transferi mümkün olmayan ve bir önceki yılsonu itibarıyla kullanılmayan miktarları, Dışişleri Bakanlığı bütçesinde açılacak özel bir tertibe, bu Bakanlığın ihtiyaç duyduğu mal ve hizmet alımlarında kullanılmak üzere, yılı bütçesine gelir ve ödenek kaydetmeye ve yılı içinde kullanılmayan miktarı ertesi yıla devren ödenek kaydetmeye, yapılacak harcamaların usul ve esaslarını Dışişleri Bakanı ile müştereken tespit etmeye Maliye Bakanı yetkilidir.” denilmektedir.

Bu kapsamda, yılı bütçesine 30.113.000,00 TL ödenek kaydedilmiş olup 2021 yılından 24.061.903,70 TL devirle birlikte toplam ödenek 54.174.903,70 TL olmuştur. Bu tutarın 31.029.187,12 TL'si yıl içinde kullanılarak geriye kalan 23.145.716,58 TL ise 2023 yılına devredilmiştir.

Tablo 6: Dışişleri Bakanlığı Konvertibl Olmayan Konsolosluk Gelirlerinden Gelir /Ödenek Kayıtları ve Kullanımlar

31.12.2022 Tarihi İtibariyle (TL)							
Konvertibl Olmayan Gelir Olarak Kaydedilen Tutar	Tertip No	KBÖ	2021'den Devreden Ödenek	2022 Yılı Ödenek kaydı	Toplam Ödenek	Yıl İçi Harcama	2023 Yılına Devir
658.726.200,20	13.68.175.169-0011.0060-6-01.4		320.608,49	0	320.608,49	146.760,25	173.848,24
	13.68.175.169-0011.0060-6-03.5	30.113.000	10.159.049,24	0	40.272.049,30	30.882.426,87	9.389.622,37
	13.68.175.169-0011.0060-6-06.1		2.106.346,98	0	2.106.346,98	0	2.106.346,98
	13.68.175.169-0011.0060-6-06.7		11.471.955,86	0	11.471.955,86		11.471.955,86
	13.68.175.169-0011.0060-6-08.1		3.943,13	0	3.943,13		3.943,13
TOPLAM			24.061.903,70		54.174.903,70	31.029.187,12	23.145.716,58

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Bakanlık, mali işlemlerini 5018 sayılı Kanun ile belirlenmiş muhasebeleştirme ve raporlama kurallarına göre gerçekleştirmektedir. Bakanlığın muhasebe kayıt ve işlemleri Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine dayanılarak hazırlanan Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'ne göre yürütülmektedir.

5018 sayılı Kanun'un 61'inci maddesinde, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe hizmetleri Hazine ve Maliye Bakanlığınca yürütüleceği belirtildiğinden Dışişleri Bakanlığının muhasebe hizmetleri Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı Dışişleri Bakanlığı Merkez Saymanlık Müdürlüğüne Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi üzerinden yürütülmektedir.

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay'a gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuş olup denetim bunlar ile Usul ve Esasların 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

- Birleştirilmiş veriler defteri.
- Geçici ve kesin mizan.
- Bilanço.
- Faaliyet sonuçları tablosu,

Denetim görüşü, kamu idaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile

bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı Standartları

1. Kurum organizasyon yapısı içerisinde yetki devirleri ve sınırları hakkında yeterli düzenleme bulunmamaktadır. Kurum içinde yetki devri gerçekleştirilirken, devredilen yetkinin arz ettiği önem göz önünde bulundurularak, konuya yeterliliği olan personele devredilmesine dikkat edildiği, ancak yetki devir sürecini düzenleyen resmi ve belgelendirilmiş bir yöntem ve standart yetki devri çizelgeleri bulunmadığı anlaşılmaktadır.

2. İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları mevcuttur. Kamu Görevlileri Etik Sözleşmesi Bakanlık personeline imzalatılmaktadır.

3. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi ve disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, 1 ve 4 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 6004 sayılı Kanun'un yanında Dışişleri Bakanlığı Sınav Yönetmeliği, Dışişleri Bakanlığı Diplomatik Kariyer Memurlarının Görevde Yükselme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Dışişleri Bakanlığı Merkez Memurlarının Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği, Dışişleri Bakanlığı Personeline İlişkin Öndegelim Esasları Hakkında Yönetmelik, Dışişleri Bakanlığı Türk Uyruklu Sözleşmeli Sekreter Sınav Yönetmeliği ve Dışişleri Bakanlığı Personeli Disiplin Amirleri Yönetmeliği gibi mevzuat çerçevesinde belirlenmiş durumdadır. Bununla birlikte, personelin performans değerlendirmesine yönelik hususların yazılı olarak belirlenmesine ihtiyaç bulunması yönüyle eksiktir.

4. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

5. Bakanlık 2019-2023 yıllarını kapsayan Stratejik Planını, 5018 Sayılı Kanun, Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu gibi mevzuat çerçevesinde katılımcı yöntemler kullanılarak zamanında yayımlanmıştır. İçerik açısından mevzuata uygundur.

6. Bakanlık performans programını içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlamış ve zamanında yayımlamıştır.

7. Bakanlık iç kontrol risklerini belirlememiştir.

8. Risklerin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar mevcuttur ancak yeterli düzeyde değildir.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

9. Tüm birimler için düzenlenmiş genel bir iş tanımlaması ve süreç/iş akış şemaları olmamakla birlikte Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü bünyesinde iş akış süreçlerinin belirlendiği ve personele duyurulduğu anlaşılmaktadır. Ancak mevzuatın aradığı tamamlanmış bütüncül bir uygulama yoktur.

10. Bakanlıkta yapılan görevlendirmelerde, yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.

11. Görevlendirmelerde görevler ayrılığı ilkesi gözetildiği belirtilmekle beraber bilhassa yurt dışında personel sayısının yetersizliği nedeniyle görevler ayrılığı ilkesinin tam olarak uygulanmadığı ve gerekli önlemlerin alınması konusunda bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir.

12. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri ve sorumluları tam olarak belirlenmemiştir.

13. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur.

14. Bakanlığa ait İç Kontrol ve Ön Malî Kontrol İşlemleri Yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

15. İdare faaliyet raporu zamanında içerik olarak mevzuata uygun olarak hazırlanmış ve web sitesinde yayımlanmıştır.

16. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı çalışmaları mevcut olup henüz tamamlanmamıştır.

İzleme Standartları

17. İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu üst yöneticinin onayı ile 2010 yılında görevlendirilmiş ancak bugüne kadarki süreçte birimler iç kontrol sistemini yılda en az bir kere değerlendirip İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlama yapmamışlardır.

18. Bakanlık iç denetim biriminde 1 denetçi çalışmaktadır. Hazine ve Maliye Bakanlığı İç Denetim Koordinasyon Kurulu (İDKK) tarafından kuruma atanabilecek iç denetçi sayısı 15

olarak belirlenmiştir. İDKK'nın 21.11.2018 tarihli ve 6 sayılı Kararında "Atanmış iç denetçi sayısı 3 ve üzeri idareler için iç denetim birim başkanlığı kurulmasına yönelik genel uygun görüş verilen idarelerde iç denetçi sayısının herhangi bir nedenle 3 ün altına düşmesi halinde de iç denetim birim başkanlığının devam etmesi gerektiğine karar verilmiştir" denilmektedir. Dolayısıyla, her ne kadar Bakanlıkta iç denetçi sayısı üçün altında ise de İç Denetim Birim Başkanlığı, bir birim olarak mevcudiyetini sürdürmektedir.

19. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim ve raporlama çalışması bulunmamaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Dışişleri Bakanlığının 2022 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İcmal Cetvelinin Yasal Süresi İçerisinde Sayıştay'a Verilememesi ve Taşınır İşlemlerine İlişkin Muhasebe Kayıtlarında Dönemsellik Kavramına Uyulmaması

Bakanlığın 2022 yılı hesap ve işlemlerinin incelenmesinde Kamu İdaresi Hesaplarının

Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar uyarınca İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetimi Hesabı İcmal Cetvelinin Şubat ayı sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gerekirken gönderilmediği, 150 İlk Madde Ve Malzeme Hesabı, 253 Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabı, 254 Taşıtlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesabına konu olan işlemlerin bazılarının 2021 yılında gerçekleştiği halde bunların muhasebe kayıtlarında 2022 yılı işlemi gibi yer aldığı görülmüştür.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmelik'inin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde: Tahakkuk esası, "*Bir ekonomik değer yaratıldığında, başka bir şekle dönüştürüldüğünde, mübadeleye konu edildiğinde, el değiştirdiğinde veya yok olduğunda muhasebeleştirilmesini...*",

"Temel Kavramlar" başlıklı 5'inci maddesinde:

Belgelendirme kavramı, "*Muhasebe kayıtları, gerçek durumu yansıtan ve usulüne uygun olarak düzenlenmiş belgelere dayandırılır.*"

Dönemsellik kavramı "*Kamu idarelerinin faaliyetleri, belirli dönemlerde raporlanır ve her dönemin faaliyet sonuçları diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanır.*"

Tutarlılık kavramı ise "*Muhasebe uygulamalarının, faaliyet ve bütçe uygulama sonuçlarının ve bunlara ilişkin yorumların birbirini izleyen dönemlerde tutarlı bir şekilde karşılaştırılabilirliğinin sağlanması esastır. ...*"

İfadeleriyle açıklanmıştır.

Muhasebede Dönem ibaresi hesap dönemini bu da aksi kararlaştırılmadığı sürece mali yılı ifade etmektedir.

Genel bütçelerde tahakkuk esaslı muhasebenin uygulanması ve yukarıda bahsedilen muhasebenin temel kavramlarında belirtilen hususlar birlikte değerlendirildiğinde, işlemler hangi mali yılda gerçekleşmiş ise muhasebe kayıtlarının da gerçek durumu yansıtır biçimde o mali yıl içerisinde yapılması gerekmektedir.

15 Stoklar ile 25 Duran Varlıklar hesap grupları içerisinde yer alan ve yukarıda belirtilen hesaplara ilişkin işlemler 2021 yılında gerçekleştirildiği halde bazı misyonlar tarafından bu işlemlere ait belgelerin muhasebeye ilgili yıl içerisinde gönderilememesi nedeniyle bir sonraki yılda kaydedilmiştir.. Bu durumda, misyonların bahse konu hesaplara ilişkin kendi kayıtları ile muhasebe kayıtları farklı bilgiler içermektedir. Muhasebe kayıtları ile gerçek durumun birbiriyle uyumlu olmaması hem 2021 yılı hem de 2022 yılında üretilen mali tablolarda 15 Stoklar ile 25 Duran Varlıklar hesap grupları içerisinde yer alan; 150 İlk Madde Ve Malzeme Hesabı, 253 Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabı, 254 Taşıtlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar

Hesabına ilişkin tutarların doğru bilgi içermemesine neden olmaktadır.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 8'inci maddesine istinaden yayımlanan Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esasların "Verilecek defter, mali tablo, belge ve bilgilerin çeşitleri" başlıklı 5'inci maddesi ile "Defter, mali tablo, belge ve bilgilerin verilme yeri ve süresi" başlıklı 6'ncı maddesi hükümleri gereğince, hesap dönemi sonunda mali tabloların yanında Sayıştay'a verilecek defter ve belgeler arasında sayılan idare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile icmal cetvelinin ilgili mali yılı takip eden yılın Şubat ayı sonuna kadar Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gerekmektedir.

İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İcmal Cetveli zamanında tamamlanıp Sayıştay'a gönderilememiş bu nedenle de 2022 yılı Bilançosunda konuya ilişkin tutarların doğruluğu teyit edilememiştir.

Kamu idaresi cevabında İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İcmal Cetveli'nin Sayıştay'a Şubat ayı sonuna kadar iletilmesinde yaşanan zaruri gecikmenin asgari düzeyde tutulabilmesi için yurtdışı teşkilatına gerekli yönlendirmelerde bulunduğu; ancak yurtdışında 260 temsilciliğin bulunduğu ve ilgili ülkelerin koşullarından kaynaklanan sorunlar, posta hizmetlerindeki aksamalar veya ilgili temsilciliklerimize zamanında ulaşmayan faturaların ilave gecikmelere yol açabildiğini ifade edilmiştir. Bu çerçevede, yılın son aylarında bir kısmı ülkemizden satın alma yoluyla edinilen ve nakliyesi uzun zaman alan taşınırların muhasebeleştirilme işlemlerinin müteakip yılın ilk aylarında da devam etme zarureti ortaya çıkabildiği taşınır kayıtlarının ve muhasebe işlemlerinin tamamlanması bağlamında kesin hesap tarihinin 31 Aralık olarak uygulanmasının yukarıda sayılan mücbir sebeplerden dolayı fiilen mümkün olamadığı bilgisi verilmiştir.

Sonuç olarak Dışişleri Bakanlığı için bu konuda özel bir düzenleme veya istisna bulunmamaktadır. İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İcmal Cetvelinin süresi içerisinde Sayıştay'a gönderilmesi ve Muhasebenin tahakkuk esaslı olması ile belgelendirme, dönemsellik ve tutarlılık kavramlarının bir gereği olarak 150 İlk Madde Ve Malzeme Hesabı, 253 Tesis, Makine Ve Cihazlar Hesabı, 254 Taşıtlar Hesabı ve 255 Demirbaşlar Hesabına ilişkin işlemlerin gerçekleştiği mali yıl muhasebe kayıtlarında yer almasının temin edilmesi gerekmektedir.

BULGU 2: Yurt Dışına Gönderilen Avans ve Krediler ile Bunların Mahsuplarının Muhasebe Kayıtlarında Yönetmelikte Belirtilen Kurların Kullanılmaması

Bakanlığın yurtdışı teşkilatının harcamalarında kullanmak üzere ön ödeme niteliğinde

gönderilmiş olan tutarlar ile bunlardan yapılan harcamaların mahsuplarına ilişkin tutarların muhasebe kayıtlarında, Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğine göre ön ödemenin verildiği tarihteki kurların esas alınması gerekirken, ön ödemenin verildiği tarihten önceki ayın son gününün (ön ödemenin verildiği ayın ilk iş günü geçerli olan) Merkez Bankası döviz satış kurunun esas alındığı görülmektedir.

Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 160 İş Avans Ve Kredileri Hesabı bölümünün 102'nci maddesinin borç kısmı ile ilgili 6, 7 ve 8'inci bentlerinde;

“6) Yurtdışı teşkilatı bulunan kamu idarelerince mahallî giderlere harcanmak üzere yurtdışı teşkilatlarına gönderilen ön ödemeler **verildiği tarihteki kur üzerinden** bu hesaba borç ... kaydedilir.

7) ... elçilik ve konsolosluklar hasılatından avans olarak ödenmesi bildirilen tutarlar, işlem tarihindeki kur üzerinden bu hesaba borç, 338-Konsolosluk Cari Hesabına alacak kaydedilir.

8) ... avanslardan harcanmayan kısmın başka bir gider kalemi için avansa dönüştürülmesi hâlinde; avans tutarı bu yönde talimat verildiği tarihteki kur üzerinden bu hesaba, varsa kur azalışından doğan fark 630-Giderler Hesabına borç, avansın gönderildiği tarihteki kur üzerinden hesaplanan tutarı bu hesaba, varsa kur artışından doğan fark 600-Gelirler Hesabına alacak kaydedilir.”,

Alacak kısmının işleyişinde ise;

“2) Kamu idarelerinin yurtdışı teşkilatlarına gönderilen ön ödemelere ilişkin olarak muhasebe birimine gelen harcama belgeleri tutarı verildiği tarihteki kur üzerinden bir taraftan bu hesaba alacak, 630-Giderler Hesabı veya varlığa dönüştürülecek bir harcama unsuru ise ilgili varlık hesabına borç; diğer taraftan 835-Gider Yansıtma Hesabına alacak, 830-Bütçe Giderleri Hesabına borç kaydedilir.

3) Elçilik ve konsolosluklara gönderilen ön ödemelerden iade edildiği bildirilenler, verildiği tarihteki kur üzerinden bu hesaba alacak, 107-Elçilik ve Konsolosluk Nezdindeki Paralar Hesabına borç kaydedilir.”

hükümleri yer almaktadır.

Söz konusu hükümler uyarınca, yurtdışına gönderilen ön ödemelerin verildiği tarihteki kur üzerinden; aynı şekilde ön ödemelerden yapılan harcamaların mahsuplarının da ön ödemenin verildiği tarihteki kur üzerinden muhasebeye kaydedilmesi gerekmektedir.

İdarece 160 İş Avans Ve Kredileri Hesabının muhasebe kayıtlarında, avansın verildiği tarihten önceki ayın son gününün (avansın verildiği ayın ilk iş günü) Merkez Bankası döviz satış kurunun esas alınmasının gerekçesi olarak Hazine ve Maliye Bakanlığının Merkez

Bankası'na yazdığı 12.05.1981 tarih ve 29724 sayılı “Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların Yurt Dışındaki Memurlarının Ücret Transferi” hakkındaki yazısı gösterilmektedir.

Söz konusu yazıda;

“Maaş dışındaki diğer transfer taleplerinde, tedavi gideri, uluslararası kuruluşlara katılma payı ve devlet borçları vs. gibi belirli bir ayda transferi istenecek dövizin miktar ve cinsi bir önceki ayın en geç son iş gününe kadar bankanıza sayman ve veya mutemetlerce bildirilecektir.

Bu dövizlerin transfer edilecek ayın ilk iş günündeki kurdan satışı yapılacaktır. Sayman ve mutemetlerde aynı günkü kurlardan tahakkuk yaparak ilgili ayı içinde Türk Liralarna Bankanıza gönderecekler ve satışı yapılmış dövizlerin transferi gerçekleştirilecektir.”

denilmektedir. Ancak sözkonusu yazı yasal bir düzenleme değildir.

Kamu idaresi cevabında Bakanlığın yurtdışı teşkilatının harcamalarında kullanılmak üzere ön ödeme niteliğinde gönderilen tutarlar ile bunlardan yapılan harcamaların mahsuplarına ilişkin tutarların muhasebe kayıtlarında esas alınması gereken kurlarla ilgili olarak, Dışişleri Bakanlığının talebi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı uhdesinde mevzuat değişikliği çalışması yürütüldüğünü bildirmiştir.

Bakanlık Bütçesinden yapılan harcamaların önemli bir kısmının yurtdışı teşkilata ait olduğu dikkate alındığında, işlemlerde kullanılacak döviz kurunun anılan yönetmelik hükümlerine uygun belirlenmemesi faaliyet sonuçları tablosunda yer alan tutarın ve bütçe rakamlarının doğruluğunu etkilemektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK-1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Yurt Dışına Gönderilen Avans ve Krediler ile Bunların Mahsuplarının Muhasebe Kayıtlarında Yönetmelikte Belirtilen Kurların Kullanılmaması	2021	Yerine Getirilmedi	2022 Dışişleri Bakanlığı Sayıştay Denetim Raporunda "Diğer Bulgular" kısmında yer almıştır.
İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İcmal Cetvelinin Yasal Süresi İçerisinde Sayıştay'a Verilememesi ve Taşınır İşlemlerine İlişkin Muhasebe Kayıtlarında Dönemsellik Kavramına Uyulmaması	2021	Yerine Getirilmedi	2022 Dışişleri Bakanlığı Sayıştay Denetim Raporunda "Diğer Bulgular" kısmında yer almıştır.